

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 6 och 6 e § i lagen om skada, ådragen i militärtjänst

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om skada, ådragen i militärtjänst ändras så att det för kostnader för sådana öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården som ordnas av en kommun eller samkommun kan betalas ersättning till de till följd av 1939—1945 års krig skadade eller insjuknade vars invaliditetsgrad i enlighet med lagen om skada, ådragen i militärtjänst är minst 10 procent i stället för nuvarande 15 procent. Den föreslagna lagändringen leder till att fler får ersättning, och den hjälper äldre krigsinvalider att klara sig i sitt eget hem med hjälp av hemservice, boendeservice, service som stöder rörligheten, stöd för närståendevård och öppen sjukvård.

Det föreslås också att lagen ändras så att det för kostnader för av kommunen anordnad hemservice och annan socialservice som underlättar boende i hemmet betalas ersättning till de till följd av 1939—1945 års krig skadade eller insjuknade som bor stadigvarande i Sverige och vars invaliditetsgrad i enlighet med lagen om skada, ådragen i militärtjänst är minst 10 procent i stället för nuvarande 15 procent. Dessutom kan dessa personer få ersättning för skäligena kostnader för en daglig måltid.

Den föreslagna lagändringen gäller endast krigsinvalider som skadats till följd av Finlands krig 1939—1945. Propositionen omfattar inte dem som skadats eller insjuknat under fullgörande av beväringstjänst eller FN-uppdrag. För deras del förblir förutsättningarna för ersättning av kostnaderna oförändrade.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2017 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2017.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
MOTIVERING	3
1 Nuläge	3
2 Föreslagna ändringar	4
3 Propositionens konsekvenser	6
3.1 Ekonomiska konsekvenser	6
3.2 Samhälleliga konsekvenser	6
4 Beredningen av propositionen	6
5 Samband med andra propositioner	6
6 Ikraftträdande	6
LAGFÖRSLAG	7
Lag om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst	7
BILAGA	8
PARALLELLTEXT	8
Lag om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst	8

MOTIVERING

1 Nuläge

Statskontoret ersätter kommunerna och samkommunerna för kostnader för de social- och hälsovårdstjänster enligt 6 § 4 mom. i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), nedan militärskadelagen, som ordnas för krigsinvalider vars invaliditetsgrad är minst 15 procent. Ersättning betalas för kostnaderna för hemservice enligt 14 § 1 mom. 5 punkten i socialvårdslagen (1301/2014), boendeservice enligt momentets 7 punkt och service som stöder rörligheten enligt momentets 9 punkt, stöd för närståendevård enligt lagen om stöd för närståendevård (937/2005) samt kostnaderna för sjukvårdstjänster enligt 24 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Lagen utgår från principen att det betalas ersättning till kommunen eller samkommunen för kostnaderna för anordnandet av dessa tjänster. Hyror eller motsvarande avgifter för servicebostäder eller stödbostäder ersätts dock inte. Närmare bestämmelser om ersättning för hemservice och boendeservice och för stöd för närståendevård utfärdas genom förordning av statsrådet (1117/1985).

Med *hemservice* avses enligt 19 § 1 mom. i socialvårdslagen att fullgöra eller bistå vid fullgörandet av uppgifter och funktioner som hör till boende, vård och omsorg, upprätthållande av funktionsförmågan, vård och fostran av barn, uträttande av ärenden samt till det övriga dagliga livet. Hemservice tillhandahålls personer som på grund av sjukdom, förlossning, skada eller av någon annan liknande funktionsnedsättande orsak eller i en särskild familje- eller livssituation behöver hjälp för att klara de uppgifter och funktioner som avses i 1 mom. Som stödtjänster som ingår i hemservicen tillhandahålls måltids-, klädvårds- och städservice och tjänster som främjar socialt umgänge.

Enligt 21 § i socialvårdslagen ska *boendeservice* ordnas för personer som av särskild orsak behöver hjälp eller stöd i boendet eller med att ordna boende. Service som tillhandahålls hemma prioriteras i förhållande till service som förutsätter flytt och inkluderar både boende och service. Tillfälligt boende ordnas för personer som behöver kortvarig, brådskande hjälp. Stödboende ska ordnas för personer som behöver stöd för att bo självständigt eller vid övergången till självständigt boende. Med stödboende avses att boendet stöds genom social handledning och annan socialservice. Serviceboende ska ordnas för personer som behöver en lämplig bostad samt vård och omsorg. Serviceboende med heldygnsomsorg ordnas för personer som behöver vård och omsorg dygnet runt. Med serviceboende avses boende och service som ordnas i en servicebostad. Servicen omfattar vård och omsorg enligt klientens behov, verksamhet som upprätthåller och främjar funktionsförmågan, måltids-, klädvårds-, bad- och städservice samt tjänster som främjar delaktighet och socialt umgänge. Inom serviceboende med heldygnsomsorg ordnas servicen enligt klientens behov dygnet runt.

Service som stöder rörligheten ska enligt 23 § i socialvårdslagen ordnas för personer som inte klarar av att självständigt använda allmänna trafikmedel på grund av sjukdom, skada eller av någon annan liknande funktionsnedsättande orsak och som behöver service för att kunna uträtta ärenden eller på grund av något annat behov som hör till det dagliga livet.

Enligt 2 § 1 mom. 1 punkten i lagen om stöd för närståendevård avses med närståendevård att vård av och omsorg om en äldre, handikappad eller sjuk person ordnas i hemförhållanden med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära. Enligt 4 punkten avses med *stöd för närståendevård* en helhet som omfattar behövliga tjänster som tillhandahålls den vårdbehövande samt vårdarvode till närståendevårdaren, ledighet och service till stöd för närståendevården.

I 24 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen anges att det till de *sjukvårdstjänster* som kommunen ska ordna hör 1) att undersöka sjukdomar, ställa medicinska och odontologiska diagnoser, ge vård och behandling, tillhandahålla nödvändiga förbrukningsartiklar enligt vårdplanen för behandling av långvarig sjukdom och ge den medicinska rehabilitering som behövs, 2) att förebygga och bota sjukdomar och att lindra lidande, 3) att ge handledning som syftar till att stärka patientens engagemang i sin vård och patientens egenvård, 4) att i ett tidigt stadium identifiera hälsoproblem hos patienter som behöver särskilt stöd, särskilda undersökningar och särskild vård, att behandla hälsoproblemen och att hänvisa patienten till fortsatt vård.

Grundläggande bestämmelser om ersättning för kostnader till kommuner och samkommuner finns i 6 a och 6 b § i militärskadelagen och i 9 a § i förordningen om tillämpningen av vissa stadganden i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (1117/1985). Statskontoret betalar kommunerna och samkommunerna månatliga förskott för kostnaderna för anordnande av tjänster. Kommunen eller samkommunen ska årligen lämna Statskontoret en utredning över kostnaderna för föregående år. Förskott som erhållits till för stort belopp ska återbetalas till Statskontoret. Om förskottet har varit för litet, betalar Statskontoret skillnaden till kommunen eller samkommunen. Ersättning för kostnader som kommuner eller samkommuner orsakas när de ordnar tjänster betalas därmed helt och hållet med statens medel.

Krigsinvaliderna får tjänsterna avgiftsfritt, eftersom kommunerna inte kan ta ut avgifter för tjänster som det inte kostar dem något att ordna. Detta framgår av 2 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992), enligt vilken den avgift som tas ut för servicen får vara högst lika stor som kostnaderna för serviceproduktionen. Vidare finns det i 6 a § i militärskadelagen en specialbestämmelse om avgiftsfrihet för den service, rehabilitering eller institutionsvård som avses i 6 § 4 mom. Kostnaderna för sjukvård ersätts dock endast till den del det är fråga om hem-, dag- eller nattsjukvård eller medicinsk rehabilitering.

I Sverige bor för närvarande 68 krigsinvalid. Under de senaste åren har man strävat efter att förbättra möjligheterna för de finländska krigsinvalid som bor i Sverige att få tillgång till avgiftsfri service med stöd av finländsk lagstiftning, så att de finländska krigsinvaliderna i bägge länder ska vara i en så jämlik ställning som möjligt.

År 2011 trädde en sådan ändring av 6 e § i militärskadelagen i kraft att det i 1 mom. föreskrivs om ersättning för hemservice och i 2 mom. om ersättning för måltidsservice för finländska krigsinvalid som bor i Sverige och vars invaliditetsgrad är minst 20 procent. Med stöd av 1 mom. ska service som ordnas i enlighet med 6 § i den svenska socialtjänstlagen ersättas, och med stöd av 2 mom. ska skäliga kostnader för en daglig måltid ersättas finländska krigsinvalid som bor i Sverige och vars invaliditetsgrad är minst 20 procent. Måltidsersättningen genomförs med hjälp av det svenska lunchkortssystemet Edenred. Vid ingången av 2016 ändrades 6 e § så att ersättning för kostnader kan betalas till de skadade eller insjuknade till följd av 1939—1945 års krig vars invaliditetsgrad i enlighet med militärskadelagen är 15 procent i stället för 20 procent. Ändringen omfattade inte dem som skadats eller insjuknat under fullgörande av beväringstjänst eller FN-uppdrag, så för deras del förblev förutsättningarna för ersättning av kostnaderna oförändrade.

2 Föreslagna ändringar

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering ska tjänsterna för krigsveteraner omformas så att de motsvarar veteranernas servicebehov. De förmåner och tjänster som riktar sig till krigsveteraner och krigsinvalid har utvecklats utifrån riktlinjerna i social- och hälsovårdsministeriets veteranpolitiska program. Särskilda utvecklingsobjekt har varit rehabiliteringsinriktade tjänster som ges i hemmet.

Social- och hälsovårdsministeriets veteranpolitiska program genomfördes 2010—2015, varefter den nationella delegationen för frontveteranfrågor har fastställt nya mål för reformer 2015—2020. Utvecklingen av krigsinvalidernas förmåner har varit en väsentlig del av utvecklingen av veteranpolitiken, och den är moraliskt viktig och ekonomiskt betydande. Den sociala tryggheten för krigsinvalider har under hela 2000-talet förbättrats på följande sätt:

- vid ingången av 2000 började ersättning för ändringsarbeten i bostäder även betalas till krigsinvalider vars invaliditetsgrad är 10 och 15 procent,
- vid ingången av 2003 började ersättning för öppenvårdstjänster betalas till krigsinvalider vars invaliditetsgrad är 25 procent,
- vid ingången av 2005 började ersättning för öppenvårdstjänster betalas till krigsinvalider vars invaliditetsgrad är 20 procent och ersättning för måltidsservice till krigsinvalider som bor i Sverige,
- vid ingången av 2006 började ersättning för periodisk institutionsvård betalas till krigsinvalider vars invaliditetsgrad är 25 procent,
- vid ingången av 2007 började ersättning för periodisk institutionsvård betalas till krigsinvalider vars invaliditetsgrad är 20 procent,
- vid ingången av 2008 började ersättning för långvarig institutionsvård betalas till krigsinvalider vars invaliditetsgrad är 25 procent och längden av delad rehabilitering ändrades till 10 dygn,
- vid ingången av 2011 började ersättning för öppenvårdstjänster betalas till krigsinvalider som bor i Sverige och vars invaliditetsgrad är minst 20 procent,
- vid ingången av 2013 började ersättning för långvarig institutionsvård betalas till krigsinvalider vars invaliditetsgrad är 20 procent,
- vid ingången av juli 2015 började ersättning för öppenvårdstjänster betalas till krigsinvalider vars invaliditetsgrad är 15 procent,
- vid ingången av 2016 började ersättning för öppenvårdstjänster betalas till krigsinvalider som bor i Sverige och vars invaliditetsgrad är minst 15 procent.

En av tyngdpunkterna i de veteranpolitiska målen och riktlinjerna ligger på att inom ramen för anslagen gradvis sänka de invaliditetsgrader som berättigar till kommunala öppenvårdstjänster.

I denna proposition föreslås det att 6 § 4 mom. i militärskadelagen ändras så att det till den som skadats eller insjuknat till följd av Finlands krig 1939—1945 och vars invaliditetsgrad är minst 10 procent betalas ersättning för kostnaderna för hemservice enligt 14 § 1 mom. 5 punkten i socialvårdslagen, boendeservice enligt momentets 7 punkt och service som stöder rörligheten enligt momentets 9 punkt, stöd för närståendevård enligt lagen om stöd för närståendevård samt kostnaderna för sjukvårdstjänster enligt 24 § i hälso- och sjukvårdslagen.

Det föreslås också att lagen ändras så att det för kostnader för av kommunen anordnad hemservice och annan socialservice som underlättar boende i hemmet kan betalas ersättning till de till följd av 1939—1945 års krig skadade eller insjuknade som bor stadigvarande i Sverige och vars invaliditetsgrad i enlighet med militärskadelagen är minst 10 procent i stället för nuvarande 15 procent. Dessutom kan dessa personer få ersättning för skäligen kostnader för en daglig måltid.

Den föreslagna lagändringen gäller endast personer som skadats eller insjuknat till följd av Finlands krig 1939—1945. Propositionen omfattar inte dem som skadats eller insjuknat under fullgörande av beväringstjänst eller FN-uppdrag före 1991. För deras del förblir gränsen för invaliditetsgraden 20 procent. På personer som skadats eller sårats 1991 eller senare tillämpas lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990).

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

I genomsnitt cirka 440 krigsinvalider vars invaliditetsgrad är 10 procent kommer att vara kunder inom kommunernas öppenvårdstjänster 2017. År 2018 uppskattas antalet vara 350.

Ändringen av 6 § i militärskadelagen och dess inriktning på krigsinvalider från och med den 1 januari 2017 medför merkostnader på uppskattningsvis 4,7 miljoner euro 2017 och cirka 3,7 miljoner euro 2018.

I Sverige bor för närvarande 18 personer som till följd av Finlands krig 1939—1945 har en sådan invaliditetsgrad på minst 10 procent som avses i militärskadelagen. Kostnaderna för öppenvårdstjänster och måltidsersättning beräknas uppgå till 98 000—112 000 euro 2017.

3.2 Samhälleliga konsekvenser

Genom att göra ersättningen för öppenvårdstjänster mer omfattande kan man förbättra krigsinvalidernas möjligheter att klara sig hemma längre samt minska behovet av institutionsvård och de kostnader som institutionsvården orsakar samhället.

Medelåldern på de veteraner som deltog i Finlands krig är redan över 92 år. Det är samhällsligt viktigt att finska staten ser till att de grupper som är berättigade till förmåner för krigsinvalider och veteraner får förmånerna och tjänsterna så länge som behovet av vård och omsorg kvarstår. Genom propositionen bidrar man till att jämställa finländska krigsinvalider bosatta i Sverige med krigsinvalider bosatta i Finland.

Det är motiverat att begränsa omfattningen av ändringen till krigsinvaliderna, eftersom de utgör den äldsta gruppen bland ersättningstagarna och är i brådskande behov av öppenvårdstjänster för att kunna fortsätta bo hemma.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Statskontoret. Sotainvalidien Veljesliitto - Krigsinvalidernas Brödraförbund ry har hörts i samband med beredningen.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2017 och avses bli behandlad i samband med den.

6 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) 6 § 4 mom. och 6 e § 1 mom., sådana de lyder, 6 § 4 mom. i lag 1324/2014 och 6 e § 1 mom. i lag 1341/2015, som följer:

6 §

Till en skadad eller insjuknad vars invaliditetsgrad är minst 20 procent och till en skadad eller insjuknad till följd av 1939—1945 års krig vars invaliditetsgrad är minst 10 procent, betalas ersättning för kostnaderna för hemservice enligt 14 § 1 mom. 5 punkten i socialvårdslagen (1301/2014), boendeservice enligt det momentets 7 punkt och service som stöder rörligheten enligt det momentets 9 punkt, stöd för närståendevård enligt lagen om stöd för närståendevård (937/2005) samt kostnaderna för sjukvårdstjänster enligt 24 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Hyror eller motsvarande avgifter för servicebostäder eller stödbostäder ersätts dock inte. Närmare bestämmelser om ersättning för hemservice och boendeservice och för stöd för närståendevård utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 e §

Till en skadad eller insjuknad som bor stadigvarande i Sverige och vars invaliditetsgrad är minst 20 procent och till en skadad eller insjuknad till följd av 1939—1945 års krig som bor stadigvarande i Sverige och vars invaliditetsgrad är minst 10 procent kan ersättning betalas för kostnader för av kommunen anordnad hemservice och annan socialservice som underlättar boende i hemmet. Närmare bestämmelser om ersättningens belopp och betalning av ersättningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 15 september 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattila

Lag

om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) 6 § 4 mom. och 6 e § 1 mom., sådana de lyder, 6 § 4 mom. i lag 1324/2014 och 6 e § 1 mom. i lag 1341/2015, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Till en skadad eller insjuknad vars invaliditetsgrad är minst 20 procent och till en skadad eller insjuknad till följd av 1939—1945 års krig vars invaliditetsgrad är minst 15 procent, betalas ersättning för kostnaderna för hemservice enligt 14 § 1 mom. 5 punkten i socialvårdslagen (1301/2014), boendeservice enligt momentets 7 punkt och service som stöder rörligheten enligt momentets 9 punkt, stöd för närståendevård enligt lagen om stöd för närståendevård (937/2005) samt kostnaderna för sjukvårdstjänster enligt 24 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Hyror eller motsvarande avgifter för servicebostäder eller stödbostäder ersätts dock inte. Närmare bestämmelser om ersättning för hemservice och boendeservice och för stöd för närståendevård utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

6 §

Till en skadad eller insjuknad vars invaliditetsgrad är minst 20 procent och till en skadad eller insjuknad till följd av 1939—1945 års krig vars invaliditetsgrad är minst 10 procent, betalas ersättning för kostnaderna för hemservice enligt 14 § 1 mom. 5 punkten i socialvårdslagen (1301/2014), boendeservice enligt *det* momentets 7 punkt och service som stöder rörligheten enligt *det* momentets 9 punkt, stöd för närståendevård enligt lagen om stöd för närståendevård (937/2005) samt kostnaderna för sjukvårdstjänster enligt 24 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Hyror eller motsvarande avgifter för servicebostäder eller stödbostäder ersätts dock inte. Närmare bestämmelser om ersättning för hemservice och boendeservice och för stöd för närståendevård utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 e §

Till en skadad eller insjuknad som bor stadigvarande i Sverige och vars invaliditetsgrad är minst 20 procent och till en skadad eller insjuknad till följd av 1939—1945 års krig som bor stadigvarande i Sverige och vars invaliditetsgrad är minst 15 procent kan ersättning betalas för kostnader för av kommunen anordnad hemservice och annan socialservice som underlättar boende i hemmet. Närmare bestämmelser om ersättningens be-

6 e §

Till en skadad eller insjuknad som bor stadigvarande i Sverige och vars invaliditetsgrad är minst 20 procent och till en skadad eller insjuknad till följd av 1939—1945 års krig som bor stadigvarande i Sverige och vars invaliditetsgrad är minst 10 procent kan ersättning betalas för kostnader för av kommunen anordnad hemservice och annan socialservice som underlättar boende i hemmet. Närmare bestämmelser om ersättningens be-

RP 154/2016 rd

Gällande lydelse

lopp och betalning av ersättningen utfärdas
genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

lopp och betalning av ersättningen utfärdas
genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den *20* .
